

Az ördög kilenc kérdése

Édesve támadt egyszer egy szegény székely legénynek, hogy megházasodjék. El is árulta végül az édesanyjának is, hogy miben töri az eszét.

- Ó, te semmirevaló, te élhetetlen! Tán bizony neked való a házasság! - mondja fölharsanva az anyja. - Tedd le magad arról a lóról, s ne bolondulj meg! Jobb lesz, láss dologhoz ahelyett.

- Miért, anyám? Én bizony megházasodom! - mondja nagy nyersen a legény. - Immár ideje nekem is, hogy ne üljek itthon.

- No, ide ne hozz menyecskét, ebbe a házba - mondja az anyja. - Főzök, sütök, mosok én magam rád, míg bírom magamat. Lám, a szomszédban az a hegyes nyelvű menyecske is, hogy bánik az ura anyjával! Hogy pocskondiázza, hogy becsmérli utca szeriben mindenütt, minden igaz ok nélkül, pedig ő maga teli van hibával, mint a rossz veteményeskert burjással. Velem is úgy bánhatna a te feleséged, mert mit tudom én, milyen fergeteges menyecskét hoznál a házunkhoz, s az milyen zenebonát csinálna a háznál. Velem ne is ellenkezz, mert hidd meg, még pórul jársz, ha nem nyughatol!

Így beszélt egy szuszra a legény édesanyja.

Szegény legénynek minden kedve elveszett. Nagy szemet meresztett az anyjára, s végül azt mondta nagy dérdúrral:

- Ne tereturáljon annyit, édesanyám; hisz immár mind megházasultak a faluban a legények, akik velem egykorúak voltak, most már én következem.

- Ne meregsd nekem olyan rútul a szemedet - mondja ismét nagy haragosan a legény anyja. - Nem tudom, miféle gonosz lélek furdal, hogy úgy nem férsz a bőrdöbe. Jobb lesz, fogd meg a szád, s hallgass.

- Nem furdal engem semmi gonosz lélek - mondja dűnnyögve a legény -, de ideje, hogy megházasuljak én is!

Erre ismét azt mondja az anyja:

- No, ha csakugyan feleséget akarsz hozni, vidd inkább a pokolba, de ide ne, mert inkább a nyakadat csavarnám ki, mintsem hogy azt megengedjem.

A legény apja belé sem kottyant a dologba; nem, mert a felesége parancsolt a háznál.

A szegény legény nagyon szívére vette a dolgot. Kiment nagy morgolódva a házból. Vacsorára sem ment be, éjjelre sem, hanem meghált az udvarban egy kis halom poros szénán. De egész éjjel nem tudott aludni egy cseppet is egész virradatig. Akkor felkelt, elindult feleség után!

Mendegélt, igen szomorúan s tele bosszúval, hogy az édesanyja olyan rútul bánt vele, hogy szinte megette kezét-lábát mérgében, azért, hogy ő meg akar házasodni!

Ment, utazott immár egyes-egyedül, egy kicsi pálcikával s egy üres tarisznyával. Mert persze az anyja nem adott útravalót sem neki.

Ment, ment idegen, ismeretlen helyeken, hegyen, völgyön, sík mezőkön keresztül, mindaddig, míg egy fényes rézhídhöz nem érkezett. Ott megállt, úgy elcsodálkozott a hídon, félt is rámenni. Amint ott álldogált, meglátja őt egy fehér szakállú, ősz öregember, s azt mondja neki:

- No, te szegény legény, menj, menj csak föl erre a hídra. Semmit ne félj, de csak lábujjhegyen járj rajta, mert különben otthagysz a fogadat. Mert ezt az ördög hídjának hívják. Úgy menj hát rajta keresztül, hogy meg ne nyikorgassa a csizmád kérge! Eddig kilencvenkilencen veszték el itt, azért, mert nagy hetykén, lármásan s nem szép csendesen mentek rajta keresztül. Ottvesztett egyszer egy egész násznép is szekereستől, lovastól, vőlegényestől, menyasszonyostól, csak azért, mert dörömbölve vágóban nyargaltak azon a hídon át!

A szegény legény előbb félt erősen a hídra lépni. Úgy félt, hogy szinte reszketett belé, de minthogy azt a hidat sehol másutt el nem lehetett kerülni, megerőltette magát, nekibátorodott. Szerencsésen, nagy vigyázva átment a rézhídon, éppen azon mód, ahogy az a fehér szakállú öregember megtanította.

De alig haladt a hídon túl a szegény székely legény, egy ördög csak kiugrott a híd alól, s ezt kiáltotta neki:

- Megállj, megállj, te szegény legény! Egy kicsi beszédem van veled!

Megállott a szegény székely legény egy helyben, de úgy megijedt, hogy még a lélegzete is megállott ijedtében. Az ördög közelebb lépett hozzá, s azt mondta neki:

- No, te legény! Én jól tudom, mi járásbeli vagy! Tudom, hogy házasodni akarsz. Azt is tudom, hogy szegény vagy. De amiért olyan becsületesen mentél keresztül a hidamon, hogy nem háborítottál, s nekem semmi bosszúságot nem okoztál, mint más utazók, én téged megjutalmazlak. Mégpedig azzal, hogy mikor majd erre hozod a feleségedet, megkapod tőlem, amivel kiálljad a lakodalmi vendégséget. Ezért, mikor visszajöttök a menyasszonnyal együtt, nehogy másfelé, hanem éppen itt menjetek el. Mert itt adom meg, amit adni akarok. Most pedig csak menj a kilencedik faluig. Azt a falut Jámbortelepnek hívják. Ha el találod veszíteni az utat, csak kérdezősködj, hogy hol vagyon Jámbortelep, csak ráigazít valaki. Abban a faluban, éppen a falu végén, a vetéskapu sarkánál lakik egy gazdaember. Van neki három lánya; kérd a legkisebbiket. Ha azt nem adják, kérd akármelyik másikat.

Elindult a szegény legény, s mindaddig utazott, míg el nem érte azt a Jámbortelep nevű falut.

Ott bement egyenest ahhoz a házhoz, ahová az ördög igazította.

Jól fogadták a háznál. A lányok gyanították, hogy mi járatban van a legény. Forgolódtak, sürgölődtek körülötte, jól is tartották, mégpedig rántottával. Amint ott mulatott a legény, csak előhozta, csak kisütötte aztán, hogy bizony ő azért jött, hogy elvonná valamelyik lányt, ha adnák.

- Melyiket vennéd a három közül? - kérdezte a lányoknak az apja.

A legény a legkisebbikre mutatott, s azt mondta:

- Nekem éppen ez is jó volna!

- Hej, öcsém - mondja az apa -, az asztagot sem a fenekén szokták megkezdeni. Ha mindjárt a leggazdagabb herceg kérné, annak sem adnám a legkisebbet, míg a két nagyobb el nem kelt.

- Nem bánom hát, ha a legnagyobbat adják is, ha azt adni akarják - mondja a legény.

Az apa s anya aztán odaigérte a legnagyobbik lányt. Tüstént papot hívtak, s még aznap meg is történt az összeesketés.

Hogy az esketés megvolt, ebédeltek együtt, s azzal útnak indult az új házaspár.

Mikor az ördög hídjához érkeztek, olyan szép csendesen mentek azon keresztül, mint a vőlegény ment azelőtt egyedül.

Ahogy átértek, kiugrott az ördög a híd alól, nagyot kiáltott:

- Hó! Megálljatok! Hadd adjam meg, amit ígértem volt!

Azok megállottak, az ördög pedig kihajtott kilenc kövér disznót a híd alól. Azt mondta a vőlegénynek:

- No, én ezt a kilenc disznót nektek adom. Majd otthon ölessétek le! Kettőnek az aprólékjából álljátok ki otthon a lakodalmi vacsorát, a kilencnek a szalonnáját pedig aggassátok fel a padlásra, és éljetez abból takarékosan. De azt is megmondom én neked, te vőlegény, hogy máától számlálva négy hét betelte után meg foglak téged keresni, mégpedig estéli tíz óraker. Ha kilenc kérdésemre meg nem tudsz felelni, elveszted a kilenc disznó szalonnáját, s azonkívül még egyéb bajod is lesz! De nehogy féltedben elmenj hazulról, mert ha mindjárt a tenger fenekébe rejtőzöl, onnét is kiveszlek!

A vőlegénynek szöveget ütött a fejébe ez a beszéd, azért a feleségével szépen maguk elébe vették a kilenc kövér disznót, s hazahajtották. De nem az apai házhoz, mert hiszen a vőlegénynek megmondotta az anyja, hogy oda ne vigyen feleséget, hanem máshová. A faluban kibéreltek egy tisztességes házat a menyasszony pénzéből, abba beszállították. Megölték aztán a kilenc kövér disznót, kettőnek az aprólékából kiállították a vendégséget, kilencnek a szalonnáját pedig a padlásra felakasztották, s gazdasághoz fogtak.

Mikor a négy hét éppen betelt az összekelés után, a vőlegény búsulni kezdett. Nyugtalanodott erősen, hogy az ördög el talál jönni a kilenc kérdéssel, s ő nem tud azokra megfelelni.

Míg így emésztődött, bement hozzájuk egy rongyosnál is rongyosabb, koldusforma idegen ember. Szállást kért éjszakára. Adtak neki mindjárt, s jó vacsorával megkínálták.

Aztán lefeküdtek. A koldus is lefeküdt a tűzhely elé. Amint ott a hamuban heverészett, megkérdezte a vőlegénytől, hogy miért nem alszik, miért olyan szomorú, mikor az új házásoknak többnyire jókedvük szokott lenni.

- Nekem elég bajom van - mondja a vőlegény. - Nagy dolgot sújtottak az én fejemhez! Azt, hogy nekem ma kilenc kérdésre kell megfelelnem! Még ha tudnám, hogy mik lesznek azok a kérdések! Akkor talán nem is búsulnék, hanem gondolkoznék. De az a baj nagyja, hogy nem tudom, mik azok. S ha nem tudok megfelelni, rosszul lesz dolgom!

- Azért egy mákszemnyit se búsulj - mondja a koldus a tűzhely előtt. - Bízd rám az egész dolgot! Te majd csak hallgass, egy szót se szólj. Én majd minden kérdésedre megfelelek helyetted, a te képedben.

Erre már kezdett ocsúdni egy kicsit a vőlegény. Megcsókolták egymást az új feleséggel, de csak nem jött álom a szemükre. Tépelődték tovább, hogy vajon mit hoz az éjszaka.

Amint ott feküdtek, éjfél felé kopogtattak ám az ablakon.

Az ördög volt ott, s bekiáltott nagy dörgősen:

- Alszol-e, gazda?

- Nem alszom! - feleli hangosan a koldus a tűzhely előtt a gazda helyett.

- Hát mered-e biztatni magadat, hogy megfelelsz a kilenc kérdésre? - kérdi ismét az ördög.

- Merem biztatni - mondja megint a koldus.

- No, hát azt kérdem tőled elsőben is - mondja az ördög -, mi van a világon, ami csak *egy*?

Feleli a koldus:

- Egy nap van az égen, egy feje van minden embernek.

Kérdi az ördög:

- Tudsz-e mondani valamit a *kettőre*?

Feleli a koldus:

- Akinek két látó szeme van, szerencsés ember: mindent tisztán láthat a nap alatt.

Kérdi az ördög:

- Mit tudsz mondani nekem a *háromra*?

Feleli a koldus:

- Amelyik házon három ablak van, az elég világos.

Kérdi az ördög:

Hadd halljam, mit mondasz a *négyre*!

Feleli a koldus:

- Négy kerék elég egy szekérrre, több nem is kell.

Kérdi az ördög:

- Hát tudsz-e valamit mondani az *öt*re?

Feleli a koldus:

- Öt kézuuj elég egy kardnak a markolatára.

Kérdi az ördög:

- Mondj valamit a *hatra*!

Feleli a koldus:

- Akinek jó hat ökre van, szánthat, vethet, boronálhat segítség nélkül is.

Kérdi már mérgesen az ördög:

- Tudnál valamit mondani a *hét*re is?

Feleli a koldus:

- Akinek hét lánya van, annak főhet a feje, míg rendre mind a hetet jó helyre férjhez adhatja.

Kérdi még mérgesebben az ördög:

- Mondj valamit most a *nyolcra*!

Feleli a koldus:

- Akinek nyolc asztaga van a csűrkertben, az nem szorul másra kenyér dolgában.

Kérdi haragosan az ördög:

- Hát utoljára, mit mondasz a *kilenc*re?

Feleli a koldus:

- Akinek kilenc disznó szalonnája van a padlásán, nem fut a szomszédba pörkölnivalóért!

Az ördög elbámult a kész feleleteken, szava is elállt. Mind azt hitte, a gazda maga felelget neki.

Végül is azt mondta:

- No, légy hát magadnak! Látom, többet tudsz, mint én!

Azzal ellődult, ahonnan jött, de még a lépésén is hallatszott, hogy eszi a méreg.

Az új gazda pedig másnap reggel jóltartotta a koldust étellel, itallal. Adott neki útravalóul sódat, disznólabát, s más egyebet, amije volt, amiért az őt kiségette a bajból. Ő maga pedig s a felesége addig igyekezett, hogy hamarosan jószágot szereztek, arra házat építettek. Az asszony jó asszony volt, sokat segített még az ura anyján is, annak szorult állapotában. Még ma is süti a palacsintát, ha a kilenc disznó szalonnája már el is fogyott.